

**NJE FTESË
PËR PJESËMARRJE!**

VITI I ASTRONOMISË ÇKA FSHIHET PRAPA TIJ?

Në mbledhjen e përgjithëm të Organizatës Botërore (UN) të mbajtur në dhjetor 2007 u shpall zyrtarisht: 2009 është "Viti Ndërkombëtar i Astronomisë" (**IYA 2009**)!

Arsye kryesore për këtë vendim është 400 vjetori që kurë Galileo Galilei për herë të parë përmes teleskopit në mënyrë sistematike ka vërtetuar qiellin. Në të njëjtin vit, 1609, boton Kepleri veprën e tij epokale "Astronomia Nova" me dy ligjet e para mbi lëvizjen e planetëve.

Me moton "The Univers – Yours to Discover" duhet shoqëruar në këtë vitë në tërë botën aktivitetet për astronomi dhe kumtesat për kulturë.

Interesimi i përgjithshëm është jo vetëm që të zgjohet kureshtja për astronomi, por edhe për arsim dhe shkencë. Qëllimi është që mundësisht sa më shumë njerëz, veçanërisht fëmijë dhe të rinj të ju mundësohet për herë të parë vërtetimi drejt qiellit përmes teleskopit. Në këtë mënyrë ata përjetojnë personalisht përvjën e Galileo-ut.

Si kurrë në parë janë të kërkuar dhe thirrur astronomët amator në gjithë botë ta përmbushin projektin jertës.

Parimisht lejohen në vitin 2009 organizime astronomike të përshtatshme si pjesë e Vitit të Astronomisë. Pas një kërkesë drejtuar Komitetit National (p.sh. Astronomie 2009 e.V.) lejohet logo për tu përdorur. Për mes një pranije të madhe duhet të shtohet kureshtja për organizime dhe aksione të veçanta.

VIT NDRËRKOMBËTAR I ASTRONOMISË

MOMENT HISTORIK PËR VITIN E ASTRONOMISË

Organizatorët ndërkombëtar propozojnë njëmbdhjetë shtylla kryesore, sipas të cilave aksionët e shumta mund të orientojnë. Edhe projekte të tjera nga këto janë natyrisht "të lejueshme". Disa prej këtyre aksioneve, të cilat poseçarisht për astronom amator janë interesante:

► Njëqind orë astronomie

Nga 2 deri 5 prill (e enjte deri të diellen) do të festohet astronomia 24 orë në tërë botën.

Çdokush është i thirrur, që gjatë kësaj kohe të marr pjesë në aksione të veçanta dhe aktivitete të përgjithshme - në mënyrë të drejtpërdrejtë. Pikëqëndrimi duhet të jetë vërtetimi mundësisht nga vendet e ndryshëm.

► "Galileoskop"

Një teleskop shumë i thjeshtë me të cilin mund të shihen Kraterët në sipërfaqen e hënës dhe hënës e Jupiterit, që nuk kushtojnë shumë ose falas milionin herë në numër të shtërmdahet popullit.¹⁾

► Shpëto qiellin e natës

Qielli i errët i natës është një pasuri shumë e çmueshme kulturore! Tani e kemi një mundësi shumë të mirë të jemi shumë i vertedieshëm për këtë.

► Astronomia dhe trashëgimia botërore

Duhet të shtohet vetëdija publike për vendet historike ose së paku për herë të parë të kuptohen si vepra të tilla dhe të mbrohen.

► Nga Toka në Gjithësi

Expozita të përmasave shumë të mëdha dhe fotografi spektakulare nga astronomia në vende jo të zakonshme.

¹⁾ www.stroalba.de/gagilei_teleskop.htm

NJË VIT – KATËER PIKA TË RËNDËSISHME

Në hapësirë ku flitet gjuha gjermane moto e ketijë Viti të Astronomisë është “Das Weltall – Du labst darin – entdecke es!” (“Gjithësia- ti jeton në të – zbulo atë!”).

Ky vit karakterizohet nga katër pika të rëndësishme, të cilat do shoqërojnë publikisht të gjitha aksionët në mënyrë të kujdesshëm.

► Janar deri mars:

Vrojtimi drejt qiellit

Tani ka filluar terri – dhe ky fillim përcakton disponimit gjatë tërë vitit, më qëllim që në çdo stinë të vitit të mund të vrojtohet. “Njëqind orë astronomie” në filli të prillit do të paraqet pikën kulminante.

► Prill deri qershor

Astronomie dhe kulturë

Në maj do të hapen dyert e observatorieve të njohura kompetente dhe nga 18 deri 20 qershor do të prezentohen në gjithë gjermanin observatoriet historike dhe zbatimi i paisjeve të tyre.

► Korrik deri shtator

Botkuptimet Astronomike

Roli i saj që nga koha e antikës deri me sot.

► Tetor deri dhjetor

Astronomia dhe shkolla

Në gjysmën e parë të nëntorit mbahet “Java e astronomisë në shkolla”.

BASHKËPUNO!

IYA 2009 begatohet nga një nummër sa më i madh i pjesëmarrësve dhe aktiviteteve të larmishme.

TË ORGANIHOHEN:

- **Takime**
- **Expozita**
- **Projekte shkollore**
- **Artikuj dhe Emisione për mjetet e informimit**
- **Ekskursionet në observatoriet ose në ndonjë vend historik**
- **Konzerte**
- **Por parasegjithash diçka shumë të veçantë nga i deje e Juaj, krejtë ndonje tjetër aksion!**

Bëni planet e Juaje mundësisht të njohura qendrave koordinuese. Çdo informatë që do ta pranoj nga Ju mund ta informoj së paku kordinatorin e aktiviteteve kombëtare për Gjermani.

IYA 2009

NË SHQIPËRI DHE KOSOVË

SIE DHE NË TË GJITHA TREVAT SHQIPFOLËSE

INFORMATION MBI AKTIVITETET:

Që nga ditët e para marrë pjesë në të gjitha aktivitetet në nivel kombëtar për Gjermani për përgatitje sa më profesionale për këtë vit madhështor të shkencës së astronomisë. Me kordinatorin e të aktiviteteve për Gjermani **Dr. Michal Geffert nga Argelander- Institut für Astronomie der Universität Bonn** kam një bashkëpunim shumë të ngushtë. Si antarë aktiv i observatorit astronomik popullor të Bonit (VOLKSSTERNWARTE BONN) jam i angazhuar në detyra e veçanta në vrojtimin e trupave qiellor me fëmijë, të rinjë dhe të rritur për qytetin e Bonit . Në këtë mënyrë jam shumë mirë i informuar mbi format e organizimit e aktiviteteve, të cilat duhen të zhvillohen në faza të caktuara gjat tërë vitit 2009.

KONTAKTE:

www.astroalba.de

abdyl_berisha@freenet.de

Për të gjithë të interesuarit për teleskopin e vogël të Galileut mund të merrni të gjitha infirmatat nga webfaqja.

© **Abdyl Berisha**, fizikant i diplomuar dhe astronom amator

Përmbajtja e tekstit bazohet në atë të verzionit në gjuhën gjermane. Ndryshime në përmbajtje janë të mundshme.

Të drejtat autoriale janë të garentuara me ligj.